

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **F. M.**, zast. JUDr. PhDr. Stanislavem Balíkem, advokátem AK v Praze 1, Pařížská 28, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Křížová 25, Praha 5, 225 08, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 10. 2002, č. j. 1 Cao 7/2001 – 96,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Soud rozhodoval o věci, která přešla na Nejvyšší správní soud postupem dle § 129 odst. 4 zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, a to za účelem dokončení řízení o podaném dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 10. 2002, č. j. 1 Cao 7/2001 – 96 kterým byl potvrzen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 10. 2000, č. j. 26 Ca 121/98 – 63. Řízení soud dokončí podle ustanovení části třetí hlavy třetí dílu prvního tohoto zákona, tj. postupuje podle části nazvané „kasační stížnost“. Účinky procesních úkonů v těchto řízeních učiněných zůstávají zachovány a posoudí se přiměřeně podle ustanovení tohoto zákona.

Žalobce, nyní stěžovatel, spatřuje dovolací důvod v nesprávném právním posouzení věci, a to soudy obou stupňů a rozsudek soudu 1. stupně považuje za nepřezkoumatelný, a tím

že přezkoumatelně rozhodl až soud odvolací, mu byla odňata instance. V dalším se zabýval otázkou, zda pojistné za rok 1993 bylo či nebylo zaplaceno, když nesouhlasí s názorem odvolacího soudu a uvádí, že okresní správa sociálního zabezpečení nemá procesní způsobilost, jde tedy o jednotnost subjektu České správy sociálního zabezpečení a právní předpis neukládá plátcům pojistného, aby znali variabilní symbol k jednotlivým podúčtům, podle nichž si posléze žalovaná jednotlivé platby rozděluje. Měla by být presumována i správnost úkonů správních orgánů a je nelogické, aby účastník nerovného administrativního právního vztahu si sám přezkoumával kroky, které správní orgán udělal. Má obavy platbu poslat znovu, neboť by mohlo mu být doměřeno penále a má za to, že kdyby s ním bývala příslušná organizační složka žalované komunikovala dotazem, jak je jeho platba míněna, byla by věc vyřešena již v roce 1993. Současně uvedl, že v celém ust. § 7 zák. č. 582/1991 Sb. není založena místní příslušnost okresních správ sociálního zabezpečení pro příjem pojistného.

Z obsahu předloženého soudního spisu je patrné, že bylo vydáno rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení dne 3. 3. 1998, pod č. xx o přiznání plného invalidního důchodu od 17. 9. 1998 podle § 39 odst.1 zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a to v částce 5612 Kč měsíčně. Stěžovatel uplatnil včas opravný prostředek, v němž namítal, že mu nebyla započtena doba pojištění, a to za rok 1992 a za rok 1993, přestože jako osoba samostatně výdělečně činná pojištění řádně zaplatil na účet Okresní správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí. Městský soud v Praze, jako soud 1. stupně, rozhodnutí žalované potvrdil rozsudkem z 11. 6. 1998, č.j. 26 Ca 121/98 - 12, když mj. uvedl, že z dávkového spisu zjistil, že stěžovatel má všude uvedenou adresu trvalého bydliště P. 9, D. 30 a pojištění se tam, totiž u Pražské správy sociálního zabezpečení Praha 9, nachází až od roku 1993, přičemž v tomto roce je bez vyměřovacího základu. Rok 1992 nemá na této správě sociálního zabezpečení pojištěn. K odvolání stěžovatele Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 10. 2. 1999, č. j. 1 Cao 9/99 - 28 rozsudek soudu 1. stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a uložil vyslechnout navrhovatele a provést důkaz listinami, které byly předloženy k odvoláním, resp. další kroky týkající se zjištění účelu plateb u Okresní správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí. Městský soud v Praze na základě provedeného ústního jednání dne 19. 5. 1999, vyslechl stěžovatele. Jednání pokračovalo dne 4. 10. 1999 a 24. 5. 2000, kdy byly provedeny důkazy, a to zejména odpovědí Okresní správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí z 9. 5. 2000 s připojenými doklady, protokolem č. 963/94 s rekapitulací, živnostenským listem stěžovatele v kopii, rozhodnutím o registraci v Ústí nad Orlicí ze 17. 5. 1999 a evidencí MO – platby na příjmový účet. Dne 18. 10. 2000 byl vynesen rozsudek, kterým bylo opět rozhodnutí žalované potvrzeno. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že nové důkazní řízení prokázalo, že stěžovatel oproti dřívějšímu tvrzení Okresní správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí zaplatil této správě řadu plateb, které se však netýkají pojištění jeho vlastní osoby jako OSVČ, ale jeho zaměstnankyň – prodavaček v obchodě potravin v Letohradě. Pouze jediná platba na pojistném za rok 1993 se týkala stěžovatele jako OSVČ a že tento mohl být přesvědčen, že za rok 1993 má pojistné na této správě sociálního zabezpečení zaplaceno. Šlo o částku 4752 Kč zaplacenou 22. 11. 1993 jako pojistné za celý rok 1993. Toto pojistné bylo vráceno Okresní správou sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí jako přeplatek na účet stěžovatele u České spořitelny v L. dne 23. 9. 1994. Soud tak uzavřel, že je nutno vycházet ze skutečnosti, že pojistné za rok 1993 původně zaplacené v současné době zaplaceno není a bylo vráceno přímo stěžovateli. O odvolání stěžovatele pak rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 3. 2001, č. j. 1 Cao 7/2001 – 74, kterým rozsudek soudu 1. stupě potvrdil. Proti tomuto rozsudku pak podal stěžovatel dovolání k Nejvyššímu soudu ČR, který rozhodl rozsudkem ze dne 28. 11. 2001, č. j. 30 Cdo 1048/2001 – 88. Stěžovatel přitom za dovolací důvod považoval nesprávné právní posouzení věci soudem 1. stupně i soudem odvolacím. Nejvyšší soud ČR ve svém

rozsudku uvedl, že neshledal žádnou z vad, k nimž je dovolací soud povinen přihlédnout z úřední povinnosti, totiž jak jsou uvedeny v § 237 odst. 1 písm. a/ - g/ o. s. ř. (ve znění účinném k 28. 11. 2001) a ani neshledal, že by rozsudek odvolacího soudu některou z těchto vad, pro niž je dovolání nejen přípustné, ale i důvodné (§ 241 odst.3 písm. a/ o. s. ř.) trpěl. Rovněž neshledal ani jinou vadu, jíž by řízení bylo postiženo, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.). Stěžovatel tehdy podal dovolání pro nesprávné právní posouzení věci, přitom vycházel z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu. Uved, že odvolací soud pochybil, když rozsudek neobsahoval údaje obsažené v § 211, § 157 odst. 2 o. s. ř., když se nevyjádřil k obsahu stěžovatelových námitek, nezaujal k nim žádné stanovisko a odůvodnění rozsudku odvolacího soudu postrádá odkaz na ta ustanovení, o něž opřel svůj závěr o navrhovatelově povinnosti platit pojistné za svoji osobu, jakožto osobu samostatně výdělečně činnou v místě bydliště v Praze 9. Totiž zda stěžovatel řádně pojistné za rok 1993 zaplatil, jakožto osoba OSVČ. Uvedl, že nejasné a v potřebném rozsahu právně nezdůvodněné závěry odvolacího soudu odůvodňují úvahu, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Odvolací soud nařídil jednání na den 16. 10. 2002, přičemž stěžovatel se nedostavil k jednání; byl u jednání přítomen jeho právní zástupce, který se k věci vyjádřil. Téhož dne byl vynesen rozsudek, jímž byl rozsudek soudu 1. stupně potvrzen s tím, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a dovolání bylo připuštěno. Rozsudek č. j. 1 Cao 7/2001 – 96 ze dne 16. 10. 2002 byl doručen zástupci stěžovatele dne 12. 11. 2002 a dne 5. 12. 2002 bylo podáno u Městského soudu v Praze dovolání k Nejvyššímu soudu ČR.

Odvolací soud ve svém posledním rozsudku, který je napaden dalším dovoláním, nyní kasační stížností, se velmi podrobně zabýval dosavadním průběhem soudního řízení, které obsáhle popsal a také sám velmi podrobně rozepsal skutkový stav i právní hodnocení věci. Zdůraznil, že skutkový stav který zjistil soud 1. stupně nebyl stěžovatelem zpochybňován. Stěžovatel upřesnil svůj požadavek při ústním jednání vedeném u Městského soudu v Praze dne 4. 10. 1999 tak, že trvá na celém roku 1993, který by mu měl být započten, když rok 1992 se mu nepodaří zdokumentovat. V dalším je pak řízení vedeno pouze ohledně sporného roku 1993. V tomto rozsahu jsou vedeny i všechny další opravné prostředky, které stěžovatel postupně podával, včetně kasační stížnosti, jež je předmětem posouzení tímto soudem. Tedy stěžovatel jako osoba samostatně výdělečně činná poukázal na pojistném za rok 1993 dne 22. 11. 1993 částku 4752 Kč, a to na účet Okresní správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí a tato částka byla stěžovateli dne 23. 9. 1994 po kontrole tímto orgánem provedené vrácena na jeho účet jako přeplatek na pojistném, neboť pojistné za svoji osobu jako osobu samostatně výdělečně činnou byl stěžovatel povinen platit v místě svého trvalého bydliště v P. 9. Stěžovatel měl v rozhodném období adresu trvalého bydliště D. 30, Praha 9. Žádná z těchto skutečností nebyla stěžovatelem nikdy zpochybněna. Odvolací soud pak velmi podrobně právně argumentoval ve prospěch svého názoru, a to zejména poukazem na příslušná ust. zákona č. 589/1992 Sb. a zákona č. 582/1991 Sb. ve znění zákona č. 590/1992 Sb. Způsob, jakým se pojistné a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti má odvádět vyplývá z ust. § 13 zákona č. 589/1992 Sb. v původním znění, totiž osoba samostatně výdělečně činná odvádí pojistné na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení a s ohledem na obsah ust. § 7 písm. b/ zák. č. 582/1991 Sb. je místní příslušnost dána místem trvalého pobytu občana právě v případě osoby samostatně výdělečně činné (§ 6 odst. 4 písm. g/ bod 1). Pravomoc okresní správy sociálního zabezpečení se opírá o ust. § 6 odst. 4 písm. g/, r/ zák. č. 582/1991 Sb., § 13 zák. č. 589/1992 Sb. Postup tohoto soudu se řídí procesními pravidly určenými pro řízení o kasační stížnosti (§ 129 odst. 4 s. ř. s.), a tudíž i důvody prve uplatněného dovolání musí být poměřovány s těmi, jež připouští ust. § 102 a § 103 s. ř. s. Především kasační stížnost je

v tomto případě opravným prostředkem proti rozsudku Vrchního soudu v Praze. Z přechodných ustanovení (§ 129 odst. 4 s. ř. s.) totiž vyplývá povinnost Nejvyššího správního soudu dokončit řízení o dovolání proti rozhodnutím vrchních soudů. Rozsudek Vrchního soudu v Praze má všechny náležitosti, které musí obsahovat (§ 54 s. ř. s.), z odůvodnění rozsudku je zřejmé, z jakého skutkového stavu soud vycházel a rovněž o jaká ustanovení zákona svůj právní názor opíral. V tomto ohledu beze zbytku naplnil pokyny zrušovacího usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2001, č. j. 30 Cdo 1048/2001 – 88. Námitce stěžovatele, že nepřezkoumatelný rozsudek Městského soudu v Praze působí odnětí jedné instance, Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit. Námitka toho druhu nebyla vznesena stěžovatelem, ani když podával odvolání proti rozsudku Městského soudu v Praze z 18. 10. 2000, č. j. 26 Ca 121/98 – 63, ani při dovolání do rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 2001, č. j. 1 Cao 7/2001 – 74. Napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze rozhodně jako nepřezkoumatelný ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s. hodnotit nelze. Stěžovatel neupřesnil, v čem má nepřezkoumatelnost rozhodnutí Městského soudu v Praze spočívat, přitom Nejvyšší soud ČR přispěl k upřesnění a doplnění právní argumentace a Nejvyšší správní soud za daných okolností žádné další vady řízení před soudy obou stupňů, které by mohly mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, neshledal. V řízení, které dosud proběhlo, měl stěžovatel značný prostor veškeré námitky sdělit, navrhnout důkazy, vyjádřit se ke všem skutkovým okolnostem či právním názorům. Stěžovatel skutkový stav nerozporuje, avšak sporným činí právní hodnocení skutkového děje. Nejvyšší správní soud považuje však právní názor Vrchního soudu v Praze za správný a plně se s ním ztotožňuje. Otázka procesní způsobilosti okresních správ sociálního zabezpečení zavádí řešení problematiky na slepou kolej. Nejde totiž ani o procesní, natož právní subjektivitu, nýbrž o zákonem přidělenou kompetenci a pravomoc toho kterého orgánu státní správy. Tu má Česká správa sociálního zabezpečení založenou odlišně od okresních správ sociálního zabezpečení, jak je patrné z ust. §§ 3, 5 a 6 zák. č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Odvádět pojistné na důchodové pojištění na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení je přitom formulováno jako povinnost plynoucí ze zákona (§ 13 zák. č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti). Za daných a nezměněných skutkových okolností pak zaplacení pojistného za rok 1993 u místně nepříslušné okresní správy sociálního zabezpečení nelze považovat za splnění pokynu ustanovení § 13 zák. č. 589/1992 Sb. Jestliže za této situace místně nepříslušná okresní správa sociálního zabezpečení zaplacenou částku vrátila stěžovateli zpět, nelze na tomto jejím postupu shledávat porušení zákona, jakož ani dohledat splnění zákonem stanovené povinnosti stěžovatelem. Pro započet doby samostatné výdělečné činnosti jako doby pojištění je významné, zda bylo za tuto dobu pojistné skutečně zaplaceno a co se týče doby před 1. 1. 1996, považují se za doby pojištění též doby zaměstnání získané podle předpisu platných před tímto dnem (§ 13 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb.). Podle ust. § 8 odst. 4 zák. č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, se činnost osob samostatně výdělečně činných po 31. 12. 1992 hodnotí jako doba zaměstnání, pokud zakládala nemocenské pojištění, přičemž k činnosti osob samostatně výdělečně činných se přihlédne jako k době zaměstnání, bylo-li zaplaceno pojistné za celou dobu trvání pojištění (zabezpečení). Pokud tak nebylo učiněno pro příslušný rok, v daném případě rok 1993, nelze považovat za nezákonnost ze strany žalované České správy sociálního zabezpečení, jestliže nezapočetla dobu od 1. 1. do 31. 12. 1993. Zákon jednoznačně stanoví povinnost zaplatit zcela konkrétnímu subjektu státní správy, totiž místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Zákon neuvádí číslo účtu České správy sociálního zabezpečení, není důvod, aby uváděl čísla účtů jednotlivých okresních správ sociálního zabezpečení. Této povinnosti je třeba dostát a je zřejmé, že číslo účtu lze získat dotazem u příslušného orgánu státní správy a v tom není třeba hledat žádnou nerovnost či nelogičnost. Rozhodně je třeba odmítnout

obrácení celé situace, jak činí stěžovatel, totiž v úvaze o předpokladu správnosti úkonu správního orgánu. Žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení se nedopustila žádného porušení zákona, nedopustila se jej ani místně nepříslušná okresní správa sociálního zabezpečení. Je v jiné rovině otázka přístupu žalované v průběhu soudního řízení, když stěžovatel navrhl postup, při němž by částku doplatil a Česká správa sociálního zabezpečení pak cestou svého zástupce u jednání dne 24. 5. 2000 před Městským soudem v Praze sdělila, že pokud se stěžovatel rozhodne tuto částku znovu jako pojistné složit za rok 1993, přepočte jeho důchod. Jestliže k realizaci tohoto postupu nedošlo, stalo se tak proto, že stěžovatel se pokoušel tuto věc projednat se zástupcem žalované, který byl přítomen u jednání právě dne 24. 5. 2000, avšak jiný zástupce téhož žalovaného dne 18. 10. 2000 vysvětlil, že osoba, na niž se stěžovatel obracel, nemá tyto věci na starosti a bylo třeba se obrátit na Pražskou správu sociálního zabezpečení přímo. V tomto ohledu soud musí dát za pravdu stěžovateli, že přístup žalované byl byrokratický ve smyslu naplnění příslibu, jež byl prve při nařízeném ústním jednání stěžovateli dán. Avšak na shora řečeném, totiž na zákonném postupu žalované pokud jde o rozhodnutí, jež bylo předmětem žaloby, to ničeho nemění.

Kasační stížnost stěžovatele tak není důvodná, a proto byla Nejvyšším správním soudem podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s zamítnuta.

Žádný z účastníků nemá podle § 60 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, protože stěžovatel ve věci neměl úspěch a právo žalované jakožto správního orgánu ve věci důchodového pojištění a důchodového zabezpečení vylučuje § 60 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 18. 12. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu